

Onderwijs- en examenregeling 2012-2013

van de
masteropleiding

Kunstonderwijs en communicatie

van de Universiteit Utrecht

In de Onderwijs- en Examenregeling zijn de opleidingsspecifieke rechten en plichten opgenomen van studenten enerzijds en de Universiteit Utrecht anderzijds. In het (algemene universitaire) Studentenstatuut staan de rechten en plichten die voor alle studenten gelden.

Deze regeling is vastgesteld door de decaan met instemming van de faculteitsraad.

Inhoud:

Inhoudsopgave

Deel 1 – regels

Paragraaf:	Onderwerp:	Bladzijde:
1	Algemene bepalingen	5
2	Toelating	6
3	Inhoud en inrichting van de opleiding	9
4	Onderwijs	10
5	Toetsing	11
6	Examen	15
7	Studiebegeleiding	17
8	Overgangs- en slotbepalingen	18

Deel 2 – doel van de opleiding

Deel:	Onderwerp:	Bladzijde:
2 A	Doel van de opleiding	20
2 B	Uitstroomprofiel	22
2 C	Competenties	25
2 D	Eindtermen	29

Bijlagen

Bijlage:	Onderwerp:	Bladzijde:
1	Onderwijsprogramma	34
2	Variant U-TEAch	36
3	EVC-procedures	37
4	Overgangsregelingen	39

Deel 1

REGELS

PARAGRAAF 1 – ALGEMENE BEPALINGEN

art. 1.1 – toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling geldt voor het studiejaar 2012-2013 en is van toepassing op het onderwijs, de toetsen en het examen van de masteropleiding Kunstonderwijs en communicatie van de Universiteit Utrecht (hierna te noemen: de opleiding) en op alle studenten die voor de opleiding staan ingeschreven¹.

De opleiding wordt verzorgd door de Graduate School binnen de faculteit Geesteswetenschappen en door het Centrum van Onderwijs en Leren.

art. 1.2 – begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. contract onderwijsvoorzieningen: het door de onderwijsdirecteur (of andere functionaris namens de opleiding) en gehandicapte student afgesloten contract waarin is vastgelegd op welke noodzakelijke en redelijke voorzieningen de student recht heeft;
- b. decaan, de: de decanen van de faculteiten die de programma's van de masteropleiding Kunstonderwijs en communicatie verzorgen;
- c. examen: het afsluitend masterexamen van de opleiding dat met goed gevolg is afgelegd als aan alle verplichtingen van de gehele masteropleiding is voldaan;
- d. Final Grade Point Average: het gemiddelde cijfer van de resultaten die zijn behaald binnen het examenprogramma van de opleiding, gewogen naar studiepunten en uitgedrukt op een schaal van 1 tot en met 4 met twee decimalen;
- e. gedragscode taal: de op grond van art. 7.2 sub c van de wet door het college van bestuur vastgestelde gedragsregels ten aanzien van het verzorgen van het onderwijs en de examens in een andere taal dan het Nederlands;
- f. Internationaal Diploma Supplement (IDS): de bijlage bij het mastergetuigschrift waarin een toelichting is opgenomen m.b.t. de aard en de inhoud van de opleiding (mede in internationale context);
- g. onderdeel: een onderwijseenheid (cursus) van de opleiding, opgenomen in de Universitaire Onderwijscatalogus;
- h. opleiding: de masteropleiding genoemd in art. 1.1 van deze regeling. Een opleiding kan bestaan uit meerdere masterprogramma's;
- i. programma: een samenhangend geheel van onderwijseenheden binnen een opleiding, zoals beschreven in art. 3.6 j° bijlage 1 van deze regeling;
- j. student: degene die is ingeschreven aan de universiteit voor het volgen van het onderwijs en/of het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
- k. studiepunt (afgekort: stp): eenheid, soms beschreven als 'EC', die gelijk staat aan 28 uur studeren;
- l. toets: tentamen als bedoeld in art. 7.10 van de wet;
- m. Universitaire Onderwijscatalogus: het onder verantwoordelijkheid van het college van bestuur gehouden register van de binnen de universiteit verzorgde cursussen;
- n. wet, de: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

De overige begrippen hebben de betekenis die de wet daaraan toekent.

¹ De OER wordt jaarlijks vastgesteld en is van toepassing op alle studenten die voor de opleiding staan ingeschreven. Bij een verandering van de regels gelden de nieuwe regels voor iedereen, tenzij er een overgangsregeling van toepassing is op een bepaalde groep studenten

PARAGRAAF 2 – TOELATING

art. 2.1 – toelatingseisen opleiding ²

1. Toelaatbaar tot de opleiding is de bezitter van een Nederlands of een buitenlands diploma van hoger onderwijs, die aantoonbaar beschikt over de volgende kennis, inzicht en vaardigheden:
 - vakinhoudelijke competenties op universitair bachelorniveau op het gebied van een voor het schoolvak relevante opleiding, waarvan de inhoud geheel of grotendeels betrekking heeft op hetzelfde wetenschapsgebied als het schoolvak en de verschillende leerdomeinen daarbinnen, waarvoor het desbetreffende programma opleidt ³;
 - onderzoeksmatige competenties: domeinspecifieke onderzoeksmatige competenties op universitair bachelorniveau;
 - academische competenties op het gebied van zoeken, selecteren en verwerken van literatuur, kritische reflectie op kennisbestanden, en mondelinge en schriftelijke weergave van deze reflectie en het zelfstandig en in teamverband kunnen werken op het hierboven genoemde niveau;
 - sociaal-communicatieve en pedagogische competenties die nodig zijn om zich te kunnen ontwikkelen als docent in het voortgezet onderwijs en bereid zijn om te kijken naar het eigen gedrag als middel om communicatie te sturen;
2. De bezitter van het diploma van een van de bacheloropleidingen Kunstgeschiedenis en Muziekwetenschap van de Universiteit Utrecht wordt geacht te beschikken over de eerste drie competenties genoemd in het eerste lid.

art. 2.2 – taaleis ⁴ bij buitenlandse vooropleiding

De bezitter van een buitenlands diploma kan pas inschrijven:

- a. nadat voldaan is aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal door het met goed gevolg afleggen van het staatsexamen Nederlands als tweede taal, programma 2 dan wel het certificaat Nederlands als Vreemde Taal, 'Profiel Academische Taalvaardigheid' (PAT) of "Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs" (PTHO), en
- b. nadat de student die het Nederlandstalige programma wil volgen een goede beheersing van en voldoende wendbaarheid in het Nederlands heeft aangetoond door middel van een test tijdens de selectieprocedure. Het vereiste niveau is C1/C2, en
- c. nadat is aangetoond dat voldaan is aan de eis van voldoende beheersing van de Engelse taal. Deficiënties in de vooropleiding in Engels worden voor aanvang van de opleiding vervuld door het afleggen van één van de volgende toetsen:
 - IELTS (International English Language Testing System), academic module. De minimum vereiste IELTS score (overall band) is: 6.5 met tenminste 6,0 voor het onderdeel 'writing'.
 - TOEFL (Test Of English as a Foreign Language). De minimum vereiste TOEFL score is 93 (internet-based test).
 - Cambridge EFL (English as a Foreign Language) Examinations, met een van de volgende certificaten:
 - Cambridge Certificate in Advanced English; minimum score: B;
 - Cambridge Certificate of Proficiency in English; minimum score: C.

² Kennis en ervaring in de educatie en/of communicatie, bijvoorbeeld door het afronden van de cursus Oriëntatie in de educatieve praktijk is geen toelatingseis, maar wordt wel aanbevolen.

³ Zie voor beschrijving per schoolvak de VSNU-brochure "Vakinhoudelijk masterniveau".

⁴ De variant U-TEAch heeft een eigen taaleis: zie bijlage 2 onder 'selectie'.

art. 2.3 – toelating programma's

1. Voor de onderscheidene programma's van de opleiding gelden, in aanvulling op het in art. 2.1 bepaalde, de volgende toelatingseisen en voorwaarden:
 - programma a. Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie:
 - diploma bacheloropleiding Kunstgeschiedenis of diploma bacheloropleiding Letteren met academische basiskennis omtrent kunstgeschiedenis en kunstgeschiedschrijving
 - programma b. Muziekwetenschap: educatie en communicatie:
 - diploma bacheloropleiding Muziekwetenschap of diploma bacheloropleiding Letteren met voltooid pre-mastertraject/schakelprogramma.
2. Aan de toelating van kandidaten met een andere vooropleiding dan door het programma gesteld kunnen specifieke voorwaarden verbonden worden in verband met het wegwerken van deficiënties. Deze worden vastgesteld aan de hand van de eindtermen zoals die zijn opgesteld door de Interdisciplinaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL) van de VSNU ⁵.

art. 2.4 – pre-mastertraject

1. Op schriftelijke aanvraag van de bezitter van een bachelordiploma die niet aan de toelatingseisen genoemd in art. 2.1 en 2.3 voldoet, beslist de toelatingscommissie van de masteropleiding of met een op het masterprogramma toegesneden pre-mastertraject aan de toelatingseisen voldaan kan worden.
2. Een pre-mastertraject heeft een maximale omvang van 60 studiepunten.

art. 2.5 – toelatingsprocedure ⁶

1. De toelating tot de opleiding en de onderscheidene programma's is opgedragen aan de toelatingscommissie van de opleiding.
2. Met het oog op de toelating tot de opleiding stelt de toelatingscommissie een onderzoek in naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de kandidaat. In aanvulling op schriftelijke bewijzen van de gevolgde opleiding(en) kan de commissie bepaalde kennis, inzicht en vaardigheden laten toetsen door deskundigen in of buiten de universiteit.
3. Met het oog op de toelating tot een programma van de opleiding onderzoekt de toelatingscommissie of de kandidaat voldoet dan wel tijdig zal voldoen aan de daarvoor in art. 2.3 gestelde voorwaarden. De commissie betreft bij haar onderzoek de motivatie en ambitie van de kandidaat m.b.t. het desbetreffende programma, alsmede de kennis van de kandidaat van de taal waarin het onderwijs van het programma wordt verzorgd ⁷.
4. Het toelatingsonderzoek vindt tweemaal per jaar plaats. Indien onder goedkeuring van het College van bestuur een masterprogramma één startmoment per jaar heeft, dan vindt het toelatingsonderzoek één keer per jaar plaats.
5. Een verzoek te worden toegelaten tot de opleiding en een bepaald programma wordt voor de in lid 6 aangegeven sluitingsdatum ingediend bij de toelatingscommissie. In bijzondere gevallen kan de toelatingscommissie een na de sluitingsdatum ingediend verzoek in behandeling nemen.
6. De sluitingsdata voor het indienen van een verzoek tot toelating tot de opleiding, alsmede de uiterste data waarop de toelatingsbeschikking aan de kandidaat bekend zal worden gemaakt, worden jaarlijks vastgelegd in de procedures aanmelding, toelating en inschrijving educatieve alfa/gamma masteropleiding voor kandidaten met een Nederlandse vooropleiding en voor kandidaten met een buitenlandse vooropleiding. De toelating wordt verleend onder de voorwaarde dat de kandidaat uiterlijk op de betreffende begindatum van de opleiding zal voldoen aan de in art. 2.1 en 2.3 bedoelde eisen t.a.v. kennis en vaardigheden, zoals die blijken uit getuigschriften van door hem gevolgde opleidingen.

⁵ Opgenomen in deel 2 D van deze regeling.

⁶ De kandidaat die in het tweede jaar van de opleiding deel wil nemen aan de variant U-TEAch, dient daarvoor een (extra) aparte selectieprocedure te doorlopen (zie art. 3.7 en bijlage 2).

⁷ De kandidaat die om toelating verzoekt tot een bepaald programma wordt geacht zijn geschiktheid en bijzondere interesse voor het betreffende programma aannemelijk te maken via een schriftelijke, eventueel mondeling toe te lichten, motivatie. Gebleken geschiktheid komt naar voren uit de samenstelling van het bachelortraject, eerder verworven competenties, het portfolio, toekomstplannen of een aanbeveling van een docent die bekend is met de kandidaat. De kandidaat die om toelating verzoekt tot een bepaald programma is zich bewust van de eisen die het betreffende programma aan zijn capaciteiten stelt blijkens een schriftelijke motivatie, zijn studieresultaten of het toelatingsgesprek.

7. De kandidaat ontvangt een schriftelijk bewijsstuk van de beslissing waarbij hij wordt toegelaten tot de opleiding en een bepaald programma. Hierin wordt gewezen op de beroepsmogelijkheid bij het College van beroep voor de examens.

art. 2.6 – hardheidsclausule toelating

1. In bijzondere gevallen kan de toelatingscommissie de kandidaat die zich voorbereidt op het afsluitend examen van de in art. 2.1 lid 2 genoemde bacheloropleiding op diens verzoek voor een half jaar toelaten tot de masteropleiding, indien:
 - hij de verplichte onderdelen van de major heeft behaald en hij overigens van de bacheloropleiding nog slechts onderdelen met een gezamenlijke studielast van ten hoogste 15 studiepunten moet behalen en hij voldoet aan de overige in art. 2.1 beschreven toelatingseisen, èn
 - de gerechtvaardigde verwachting bestaat dat hij de bacheloropleiding in zeer korte tijd, doch maximaal binnen een half jaar vanaf het moment dat student voorlopig is toegelaten tot de masteropleiding zal kunnen afronden, èn
 - hij ten gevolge van overmacht onvoldoende heeft kunnen doorstromen en er een onevenredige studievertraging zou optreden indien hij niet alvast aan de masteropleiding kan beginnen.
2. Na het behalen van het afsluitend examen van de bacheloropleiding wordt de toelating voor een half jaar omgezet in een definitieve toelating.
3. Indien de student niet binnen 6 maanden na aanvang van de masteropleiding het afsluitend examen van de bacheloropleiding heeft behaald, wordt hij uitgesloten van verdere deelname aan de masteropleiding totdat het bachelorexamen is behaald.

PARAGRAAF 3 – INHOUD EN INRICHTING VAN DE OPLEIDING

art. 3.1 – doel van de opleiding

Het doel van de opleiding is beschreven in deel 2 van deze regeling.

art. 3.2 – vorm van de opleiding

De opleiding wordt voltijds verzorgd.

art. 3.3 – taal waarin de opleiding wordt verzorgd

1. De opleiding wordt in het Nederlands verzorgd.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid:
 - a. kunnen een of meer onderdelen van het eerste jaar in het Engels worden verzorgd;
 - b. wordt de variant U-TEAch in het tweede jaar van de opleiding in het Engels verzorgd.
3. De gedragscode Taal van de Universiteit Utrecht is van toepassing op onderdelen die in een andere taal dan het Nederlands worden verzorgd.

art. 3.4 – studielast

De opleiding heeft een studielast van 120 studiepunten.

art. 3.5 – programma's; startmomenten

1. De opleiding Kunstonderwijs en communicatie kent twee programma's:
 - programma a. Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie
 - programma b. Muziekwetenschap: educatie en communicatie.De programma's bereiden voor op het uitoefenen van het beroep van eerstegraads docent in het betreffende vakgebied. Afgestudeerden van programma a. Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie hebben tevens de bevoegdheid Culturele en Kunstzinnige Vorming 1 en 2 te onderwijzen.
2. De masterprogramma's starten twee keer per jaar: per 1 september en per 1 februari ⁸.

art. 3.6 – samenstelling programma's

1. De onderscheiden programma's omvatten de in bijlage onder 1. vermelde onderdelen met de daarbij vermelde studielast;
2. In de Universitaire Onderwijscatalogus worden de inhoud en de onderwijsvorm van de onderdelen van de onderscheiden programma's nader omschreven, onder vermelding van de voorkennis, die gewenst is om aan het desbetreffende onderdeel met goed gevolg te kunnen deelnemen.

art. 3.7 – variant Utrecht Teacher Education Academy (U-TEAch)

1. De door de opleiding geselecteerde student die een samenhangend geheel van onderdelen afrondt, dat wordt verzorgd onder de aanduiding Utrecht Teacher Education Academy (U-TEAch), komt in aanmerking voor een certificaat, waaruit blijkt dat hij zich gespecialiseerd heeft op het gebied van tweetalig en internationaal onderwijs.
2. De selectiecriteria voor toelating tot de variant U-TEAch en de inhoud van het programma zijn opgenomen in de bijlage onder 2.

⁸ Onder goedkeuring van het College van bestuur kan een masterprogramma één startmoment hebben.

PARAGRAAF 4 – ONDERWIJS

art. 4.1 – cursus

Alle cursussen die deel uit kunnen maken van de opleiding zijn opgenomen in de Universitaire Onderwijscatalogus.

art. 4.2 – voorkennis cursussen

In de Universitaire Onderwijscatalogus wordt bij elke cursus aangegeven welke voorkennis gewenst is om daaraan met goed gevolg te kunnen deelnemen.

art. 4.3 – ingangseisen cursussen

Aan onderdelen van het programma waarvoor ingangseisen gelden is deelname alleen mogelijk nadat voor de daarbij in de Universitaire Onderwijscatalogus vermelde cursussen een voldoende behaald is.

art. 4.4 – inschrijving voor cursussen

1. Aan een cursus van het eerste jaar van de opleiding kan pas worden deelgenomen nadat de student zich tijdig daarvoor heeft ingeschreven⁹.
2. Studenten worden voor de cursussen van het tweede jaar ingeschreven door de studentenadministratie. Dit geldt niet voor de inschrijving voor de themabijeenkomsten¹⁰.

art. 4.5 – aanwezigheids- en inspanningsverplichting

1. Voor elke student is actieve deelname aan de cursus waarvoor hij staat ingeschreven verplicht.
2. Naast de algemene eis dat de student actief participeert in het onderwijs, worden de aanvullende eisen per onderdeel in de Universitaire Onderwijscatalogus omschreven. In de cursushandleiding en/of ruim voor aanvang van het blok kan gespecificeerd worden welke eisen er worden gesteld t.a.v. kwalitatieve of kwantitatieve participatie en welke gevolgen het heeft als een student hieraan niet voldoet.
3. Bij een kwalitatief of kwantitatief onvoldoende deelname kan de cursuscoördinator de student uitsluiten van verdere deelname aan de cursus of een gedeelte daarvan.

art. 4.6 – deelname aan cursussen

Een onderdeel waarvoor een voldoende is behaald, mag niet opnieuw gevolgd worden.

⁹ Zie: www.uu.nl/inschrijfperiodes.

¹⁰ Meer informatie hierover staat op de website van het Centrum voor Onderwijs en Leren.

PARAGRAAF 5 – TOETSING

art. 5.1 – algemeen

1. Tijdens de cursus wordt de student op academische vorming getoetst en wordt getoetst of de student in voldoende mate de gestelde leerdoelen bereikt. De toetsing van de student is afgerond bij het einde van de cursus.
2. In de Universitaire Onderwijscatalogus of cursushandleiding staat beschreven aan welke prestaties de student moet voldoen om de cursus met succes af te ronden en wat de criteria zijn waarop de student beoordeeld wordt.
3. In het 'Reglement examencommissie' staat de gang van zaken bij toetsing beschreven.

art. 5.2 – examencommissie

1. De decaan stelt voor elke opleiding of groep van opleidingen een examencommissie in en draagt er zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd.
2. De decaan benoemt de voorzitter en de leden van de examencommissie voor een termijn van drie jaar op basis van hun deskundigheid op het terrein van de betreffende opleiding(en) of het terrein van toetsing. Herbenoeming is mogelijk. Alvorens tot benoeming over te gaan, hoort de decaan de leden van de desbetreffende examencommissie.
3. Als lid of voorzitter van de examencommissie kan niet benoemd worden diegene die een managementfunctie met financiële verantwoordelijkheid bekleedt of (deel)verantwoordelijkheid voor een onderwijsprogramma heeft. Hieronder worden in ieder geval verstaan: de decaan, vice-decaan, directeur/hoofd/manager van een departement, lid van een departementaal management/bestuursteam, directeur/hoofd/manager van een afdeling, lid van een afdelingsmanagement/bestuursteam, lid/voorzitter van de board of studies van de Graduate School of Undergraduate School en de onderwijsdirecteur.
4. Het lidmaatschap van de examencommissie eindigt bij het verstrijken van de benoemingstermijn. Voorts wordt aan de voorzitter en de leden door de decaan op eigen verzoek ontslag verleend. De voorzitter en de leden worden door de decaan ontslagen, indien zij niet meer voldoen aan de vereisten genoemd in lid 2 of lid 3 van dit artikel. Voorts kan de decaan de voorzitter en de leden ontslaan indien is gebleken dat zij de wettelijke taken onvoldoende uitvoeren.
5. De decaan maakt de samenstelling van de examencommissie(s) aan de studenten en docenten bekend.

art. 5.3 – toetsing stage of onderzoekopdracht en scriptie

1. De toetsing van een stage of van een onderzoekopdracht wordt verricht door de desbetreffende begeleider en één of meer andere interne en/of externe deskundigen.
2. Masterscripties worden door twee docenten beoordeeld.

art. 5.4 – cijfers

1. Voor het eerste jaar van de opleiding geldt dat cijfers worden gegeven op een schaal van 1 tot en met 10. Het oordeel over een toets is voldoende dan wel onvoldoende, in cijfers uitgedrukt: 6 of hoger, respectievelijk 5 of lager. Onvoldoenden worden uitsluitend in hele getallen uitgedrukt, voldoende in hele of halve getallen.
2. Voor het tweede jaar van de opleiding geldt dat de student (a) een portfolio maakt waarin bewijzen zijn opgenomen waaruit blijkt dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen die gesteld worden, en (b) de praktijkperioden met een voldoende afsluit. De beoordeling van het portfolio is voldoende of onvoldoende en wordt niet in cijfers uitgedrukt.

art. 5.5 – reparatie: aanvullende of vervangende toets ¹¹

1. Voor de cursussen van het eerste jaar van de opleiding, zoals beschreven in de bijlage, geldt: indien de student aan alle inspanningsverplichtingen tijdens de cursus heeft voldaan en hem niettemin geen voldoende is toegekend, maar wel het eindcijfer van ten minste een 4,00 ¹², wordt hij eenmaal in de gelegenheid gesteld een aanvullende of een vervangende toets af te leggen.
2. Voor de cursussen van het tweede jaar van de opleiding, zoals beschreven in de bijlage, geldt: indien de student aan alle inspanningsverplichtingen tijdens de cursus heeft voldaan en hem niettemin geen voldoende is toegekend voor de praktijkperiode, wordt hij eenmaal in de gelegenheid gesteld een om een aanvullend praktijkdeel af te leggen bij wijze van herkansing. Aan een onvoldoende beoordeling kunnen dezelfde rechten worden ontleend als aan de beoordeling met het cijfer 4.

art. 5.6 – toetsvorm

1. De toetsing binnen een cursus van het eerste jaar vindt plaats op de wijze als vermeld in de Universitaire Onderwijscatalogus. De toetsing binnen een cursus van het tweede jaar vindt plaats op de wijze als vermeld in artikelen 5.2 en 5.3 lid 2.
2. Op verzoek kan de examencommissie toestaan dat een toets op een andere wijze dan krachtens het eerste lid is bepaald, wordt afgelegd.

art. 5.7 – mondelinge toetsen

1. Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getoetst, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald.
2. Het mondeling afnemen van een toets is openbaar, tenzij de examencommissie of de desbetreffende examinerator in een bijzonder geval anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bezwaar heeft gemaakt.

art. 5.8 – toetsvoorziening bijzondere gevallen

1. Indien het niet verlenen van een individuele toetsvoorziening zou leiden tot een 'bijzonder geval van onbillijkheid van overwegende aard' kan de examencommissie besluiten een toetsvoorziening toe te kennen.
2. Verzoeken om een bijzondere toetsvoorziening moeten uiterlijk 10 dagen voor de vergadering van de examencommissie met bewijsstukken worden ingediend bij de examencommissie.

art. 5.9 – termijn beoordeling

1. De examinerator stelt terstond na het afnemen van een mondelinge toets het oordeel vast en reikt de student een desbetreffende schriftelijke verklaring uit.
2. De examinerator stelt het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen toets vast binnen 10 werkdagen na de dag waarop deze is afgenomen, en verschaft de administratie van de faculteit de nodige gegevens ten behoeve van de uitreiking van het schriftelijk of elektronisch bewijsstuk van het oordeel aan de student.
3. Op de schriftelijke verklaring van het oordeel over een toets wordt de student gewezen op het inzagerecht, bedoeld in art. 5.10 en op de beroepsmogelijkheid bij het College van beroep voor de examens.

art. 5.10 – geldigheidsduur

¹¹ indien na herkansing opnieuw een onvoldoende wordt toegekend, dan moet de cursus opnieuw worden gevolgd.

¹² Het gaat hier om een onafgeronde 4,00.

1. De geldigheidsduur van behaalde onderdelen is onbeperkt. In afwijking hiervan kan de examencommissie voor een onderdeel, waarvan de toets langer dan zes jaar geleden is behaald, een aanvullende dan wel een vervangende toets opleggen.
2. In afwijking van het in de tweede volzin van het eerste lid bepaalde geldt voor de onderdelen van het tweede opleidingsjaar dat de examencommissie voor een onderdeel, waarvan de toets langer dan drie jaar geleden is behaald, een aanvullende dan wel een vervangende toets kan opleggen.
3. Deeltoetsen en opdrachten die behaald zijn binnen een onderdeel dat niet met goed gevolg is afgelegd, vervallen na het studiejaar waarin zij zijn behaald.

art. 5.11 – inzagerecht ¹³

1. Gedurende ten minste dertig dagen na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijke toets krijgt de student op zijn verzoek inzage in zijn beoordeeld werk. Tevens wordt hem op zijn verzoek tegen kostprijs een kopie verschaft van dat werk.
2. Gedurende de in het eerste lid genoemde termijn kan elke belanghebbende kennis nemen van vragen en opdrachten van de desbetreffende toets, alsmede zo mogelijk van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

Art. 5.12 – bewaartermijn toetsen

1. De opgaven, uitwerkingen en het beoordeelde werk van de schriftelijke toetsen worden gedurende twee jaar na de beoordeling bewaard.
2. Het afstudeerwerk en de beoordeling daarvan worden gedurende zeven jaar na de beoordeling bewaard.

art. 5.13 – vrijstelling

1. De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examinerator, vrijstelling verlenen van een onderdeel van het eerste jaar van het programma, indien de student:
 - a. hetzij een qua inhoud en niveau overeenkomstig onderdeel van een universitaire of hogere beroepsopleiding voorafgaand aan de start van de masteropleiding heeft voltooid;
 - b. hetzij aantoonbaar door werk- c.q. beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken m.b.t. het desbetreffende onderdeel
2. Vrijstellingen in het tweede jaar van de opleiding worden bepaald en verleend conform de landelijke vastgestelde EVC procedure ¹⁴.

art. 5.14 – fraude en plagiaat

1. Onder fraude en plagiaat wordt verstaan het handelen of nalaten van een student waardoor een juist oordeel over zijn kennis, inzicht en vaardigheden geheel of gedeeltelijk onmogelijk wordt.
Onder fraude valt onder meer:
 - tijdens het tentamen spieken. Degene die gelegenheid biedt tot spieken is medeplichtig aan fraude;
 - tijdens het tentamen in het bezit te zijn van hulpmiddelen (voorgeprogrammeerde rekenmachine, mobiele telefoon, boeken, syllabi, aantekeningen etc), waarvan de raadpleging niet uitdrukkelijk is toegestaan;
 - door anderen laten maken van (delen van) een studieopdracht;
 - zich voor de datum of het tijdstip waarop het tentamen zal plaatsvinden, in het bezit te stellen van de vragen of opgaven van het desbetreffende tentamen;
 - fingeren van enquête- of interviewantwoorden of onderzoekgegevens;
 Van plagiaat is sprake bij het in een scriptie of ander werkstuk gegevens of tekstgedeelten van anderen overnemen zonder bronvermelding. Onder plagiaat valt onder meer:

¹³ Het recht op nabespreking is geregeld in het Reglement Examencommissie.

¹⁴ Zie de bijlage onder 3.

- het knippen en plakken van tekst van digitale bronnen zoals encyclopedieën of digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing;
 - het knippen en plakken van teksten van het internet zonder aanhalingstekens en verwijzing;
 - het overnemen van gedrukt materiaal zoals boeken, tijdschriften of encyclopedieën zonder aanhalingstekens en verwijzing;
 - het opnemen van een vertaling van bovengenoemde teksten zonder aanhalingstekens en verwijzing;
 - het parafraseren van bovengenoemde teksten zonder (deugdelijke) verwijzing: parafrazen moeten als zodanig gemarkeerd zijn (door de tekst uitdrukkelijk te verbinden met de oorspronkelijke auteur in tekst of noot), zodat niet de indruk wordt gewekt dat het gaat om eigen gedachtegoed van de student;
 - het overnemen van beeld-, geluids- of testmateriaal van anderen zonder verwijzing en zodoende laten doorgaan voor eigen werk;
 - het overnemen van werk van andere studenten en dit laten doorgaan voor eigen werk. Indien dit gebeurt met toestemming van de andere student is de laatste medeplichtig aan plagiaat;
 - ook wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat, indien zij hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde;
 - het indienen van werkstukken die verworven zijn van een commerciële instelling (zoals een internetsite met uitsneden of papers) of die tegen betaling door iemand anders zijn geschreven.
2. a. Wanneer fraude wordt geconstateerd of vermoed, deelt de examinator dit schriftelijk mee aan de examencommissie.
 - b. Wanneer de examinator plagiaat constateert of vermoedt:
 - deelt hij dit schriftelijk mee aan de student;
 - stelt hij de student in de gelegenheid schriftelijk daarop te reageren;
 - stuurt hij daarna de schriftelijke stukken en bevindingen naar de examencommissie.
 - c. De examencommissie stelt de examinandus in de gelegenheid te worden gehoord.
 3. De examencommissie stelt vast of er sprake is van fraude of plagiaat en deelt de examinandus schriftelijk haar besluit en de sancties conform het bepaalde in het vierde lid mede, onder vermelding van de beroepsmogelijkheid bij het College van beroep voor de examens.
 4. Fraude en plagiaat wordt door de examencommissie als volgt bestraft:
 - a. In ieder geval:
 - o ongeldig verklaren van het ingeleverde werkstuk of tentamen;
 - o berisping, die aangetekend wordt in OSIRIS;
 - o het niet meer in aanmerking komen voor een positief judicium (cum laude) als bedoeld in art.6.2.
 - b. En eventueel voorts, afhankelijk van aard en omvang van de fraude of plagiaat, en van de studiefase van de examinandus, één of meer van de volgende sancties:
 - o verwijderen uit de cursus;
 - o uitsluiting van deelname aan tentamens of andere vormen van toetsing die behoren bij het betreffende onderwijsonderdeel voor het lopende academisch jaar, dan wel voor een periode van 12 maanden;
 - o volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden.
 - c. Indien de student reeds eerder een berisping heeft gekregen: volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden.
 - d. Bij zeer ernstige en/of herhaalde fraude kan de examencommissie het college van bestuur voorstellen de inschrijving voor de opleiding van de betrokkene definitief te beëindigen.

PARAGRAAF 6 – EXAMEN

art. 6.1 – examen

1. De examencommissie stelt de uitslag van het examen vast en reikt het getuigschrift als bedoeld in art. 6.4 uit, zodra de student aan de eisen van het examenprogramma heeft voldaan.
2. Alvorens de uitslag van het examen vast te stellen, kan de examencommissie zelf een onderzoek instellen naar de kennis van de student m.b.t. een of meer onderdelen of aspecten van de opleiding, indien en voor zover de uitslagen van de desbetreffende toetsen haar daartoe aanleiding geven.
3. Beoordeling van het examendossier maakt deel uit van het afsluitend examen. Als datum voor het examen geldt de laatste werkdag van de maand waarin de examencommissie heeft vastgesteld, dat de student aan de eisen van het examenprogramma heeft voldaan.
4. Voor het behalen van het examen geldt als voorwaarde dat voor alle onderdelen een voldoende is behaald.
5. Voor het behalen van het examen en de afgifte van het getuigschrift geldt tevens als voorwaarde dat de student ingeschreven was voor de opleiding in de periode dat de toetsen zijn afgelegd. Ingeval de student niet aan deze voorwaarde voldoet, kan het college van bestuur een verklaring van geen bezwaar afgeven met betrekking tot het behalen van het examen en de afgifte van het getuigschrift nadat de student de verschuldigde collegegelden en administratiekosten voor de 'ontbrekende' perioden heeft betaald.
6. Degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd en aanspraak heeft op uitreiking van een getuigschrift, kan de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan. Dit verzoek moet worden ingediend binnen twee weken nadat de student op de hoogte is gebracht van de uitslag van het examen. Bij dit verzoek geeft de student aan wanneer hij het getuigschrift wil ontvangen. De examencommissie willigt het verzoek in het studiejaar 2012-2013 in ieder geval in wanneer de student:
 - o een bestuursfunctie gaat vervullen waarvoor een bestuursbeurs van de Universiteit Utrecht beschikbaar is;
 - o een stage of onderdeel in het buitenland gaat volgen.De examencommissie kan het verzoek tevens inwilligen indien het niet inwilligen van het verzoek zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard vanwege de omstandigheid dat betrokkene in de studieplanning geen rekening heeft kunnen houden met de invoering van het automatisch afstuderen per september 2011.

art. 6.2 – *judicium cum laude*

Het *judicium 'cum laude'* wordt toegekend aan de uitslag van het masterexamen, indien voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

Voorwaarden die gelden voor het eerste jaar van de opleiding:

- o voor de onderdelen van het programma is gemiddeld ten minste het cijfer 8,0 behaald
- o het cijfer voor het afstudeerproject is 8,5 of hoger;
- o resultaten die niet met een cijfer zijn gehonoreerd worden niet in de berekening van het *judicium* meegenomen
- o de examencommissie kan, al dan niet op voorstel van een docent, in individuele gevallen van deze regeling afwijken in het voordeel van de student.

Voorwaarde die geldt voor het tweede jaar van de opleiding:

- o de student wordt voorgedragen door een opleider van het Centrum voor Onderwijs en Leren. De examencommissie besluit, gehoord hebben alle betrokken opleiders van het Centrum voor Onderwijs en Leren en van de School, of de voordracht wordt overgenomen.

Voorwaarden die gelden voor zowel het eerste als het tweede jaar van de opleiding:

- voor maximaal 15 stp zijn niet-meetellende vrijstellingen verkregen
- er is geen beslissing van de examencommissie (als bedoeld in art. 5.14, lid 4 onder b) inhoudend dat de student vanwege vastgestelde fraude/plagiaat niet in aanmerking komt voor het *judicium cum laude*.
- het masterexamen is binnen 3 jaar behaald.

art. 6.3 – graad

1. Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd, wordt de graad "Master of Arts" verleend.
2. De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.

art. 6.4 – getuigschrift

1. Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd wordt door de examencommissie een getuigschrift uitgereikt. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt, ook al rondt een student meerdere programma's af.
2. De examencommissie voegt aan dit getuigschrift het Internationaal Diploma Supplement toe, waarmee (internationaal) inzicht wordt verschaft in de aard en inhoud van de afgeronde opleiding.
3. Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd wordt tevens een certificaat uitgereikt waaruit blijkt dat hij over een eerstegraads lesbevoegdheid beschikt.
4. Aan de geslaagde die de variant U-TEAch heeft afgerond wordt tevens een certificaat uitgereikt waaruit blijkt dat hij zich gespecialiseerd heeft op het gebied van tweetalig en internationaal onderwijs.

art. 6.5 – final Grade Point Average (GPA)

1. Voor studenten die per september 2007 of later het eerste jaar van hun opleiding zijn aangevangen, is op het Internationaal Diploma Supplement het final Grade Point Average (GPA) vermeld om de academische prestaties van een student weer te geven.
2. Het final GPA is het gemiddelde cijfer van de resultaten die zijn behaald binnen het examenprogramma van de opleiding, gewogen naar studiepunten en uitgedrukt op een schaal van 1 tot en met 4 met twee decimalen.
3. De berekening van het final GPA gaat als volgt:
 - alle geldende tentamenresultaten behaald in het examenprogramma van de masteropleiding worden omgerekend naar quality points;
 - quality points zijn het geldend tentamenresultaat x aantal studiepunten (ECTS) van het betreffende onderdeel;
 - het totaal aantal behaalde quality points gedeeld door het totaal aantal behaalde studiepunten (ECTS) geven het gemiddeld tentamenresultaat;
 - het gemiddeld tentamenresultaat wordt omgezet in het final GPA.

PARAGRAAF 7 – STUDIEBEGELEIDING

art. 7.1 – studievoortgangsadministratie

1. De faculteit registreert de individuele studieresultaten van de studenten en stelt deze via OSIRIS-student ter beschikking.
2. Bij het Studiepunt kan een gewaarmerkt studievoortgangsdossier worden verkregen.

art. 7.2 – studiebegeleiding

1. De faculteit draagt zorg voor de studiebegeleiding van de studenten, die voor de opleiding zijn ingeschreven.
2. De studiebegeleiding omvat:
 - toewijzing van twee docenten als studiebegeleiders van de student, één van de inhoudelijke opleiding en een van de vakdidactische opleiding;
 - het bieden van verwijzing en hulp bij door studenten ervaren moeilijkheden tijdens de studie;
 - het informeren over mogelijke aanpassingen in het belang van de aansluiting van het gekozen programma op een eventuele onderzoekersopleiding of de beroepsuitoefening buiten de universiteit;
 - aan het einde van het eerste jaar van zijn opleiding ontvangt de student van zijn studiebegeleider c.q. tutor een dringend advies betreffende de voortzetting van zijn studie in het programma.

art. 7.3 – handicap

Aan de student met een functiestoornis wordt de gelegenheid geboden het onderwijs te volgen en de toetsen af te leggen op de wijze zoals vastgelegd in zijn Contract onderwijsvoorzieningen. Verzoeken om een studiecontract af te sluiten worden ingediend bij de studieadviseur.

PARAGRAAF 8 – OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

art. 8.1 – vangnetregeling

In die gevallen waarin deze regeling niet voorziet, niet duidelijk voorziet of tot kennelijke onredelijke uitkomsten leidt, wordt door of namens de decaan beslist, na de examencommissie te hebben gehoord.

art. 8.2 – overgangsregelingen

Overgangsregelingen zijn, indien van toepassing, opgenomen in de bijlage.

art. 8.3 – wijziging

1. Wijzigingen van deze regeling worden door de decaan, gehoord de opleidingscommissie en na overleg met de faculteitsraad, bij afzonderlijk besluit vastgesteld.
2. Een wijziging van deze regeling heeft geen betrekking op het lopende studiejaar, tenzij de belangen van de studenten daardoor redelijkerwijs niet worden geschaad.
3. Een wijziging kan voorts niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige andere beslissing, die krachtens deze regeling is genomen ten aanzien van een student.

art. 8.4 – bekendmaking

De decaan draagt zorg voor een bekendmaking van deze regeling, alsmede van elke wijziging.

art. 8.5 – inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2012.

o – o – o

Deel 2

DOEL VAN DE OPLEIDING

Deel 2 A – doel opleiding

Kunstonderwijs en communicatie

Met de opleiding wordt beoogd:

- het behalen van een eerstegraads lesbevoegdheid in een van de schoolvakken kunstgeschiedenis of muziek
- gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van een van de schoolvakken kunstgeschiedenis of muziek bij te brengen, alsook verdiepende en verbredende kennis van het vakgebied
- voor te bereiden op de beroepsuitoefening op het gebied van voorlichting, educatie en communicatie van het vakgebied, over vakwetenschappelijke onderwerpen en hun maatschappelijke context, in de educatieve sector, zoals bij educatieve diensten en didactische centra, bij uitgeverijen, in vakdidactisch onderzoek, voorlichting en journalistiek
- voor te bereiden op de rol tot onderzoeker op het gebied van de humaniora en de vakdidactiek in (een van de disciplines van) de Kunstwetenschappen.

In deel 2 B en deel 2 D zijn het uitstroomprofiel voor de eerstegraads leraar en de eindtermen opgesteld door de Interdisciplinaire Commissie Lerarenopleidingen opgenomen.

Vertaling van doelen in eindtermen:

De afgestudeerde van het masterprogramma Kunstonderwijs en Communicatie:

- beschikt aantoonbaar over vakinhoudelijke en (vak)didactische kennis, inzichten en ervaringen die het bachelorniveau overtreffen dan wel verdiepen; maakt daar in de onderwijspraktijk kritisch gebruik van, en doet dat - al dan niet in onderzoeksverband - op een onderzoeksmatige manier, zodat hij bijdraagt aan het creëren van nieuwe kennis over schoolvak- en onderwijsontwikkeling.
- beschikt aantoonbaar over een adequate theoretische kennis op het gebied van communicatie, pedagogiek en onderwijskunde om op wetenschappelijk verantwoorde wijze bij te kunnen dragen aan het definiëren, analyseren en oplossen van problemen in het voortgezet onderwijs.
- is in staat om kennis, inzichten en probleemoplossende vermogens ook toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden en bredere contexten, om nieuwe kennis te integreren en om met complexe materie en processen om te gaan.
- is in staat om oordelen te formuleren, ook op grond van onvolledige of beperkte informatie; om op basis van die oordelen te handelen en om daarbij rekening te houden met sociaal maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die horen bij het vak en het beroep.
- is in staat om kennis, motieven, overwegingen en daarop gebaseerde conclusies duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op diverse doelgroepen (leerlingen, collega's, ouders/verzorgers, specialisten/leken, binnen/buiten school). beschikt over vaardigheden die hem in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

Deze eindtermen zijn gebaseerd op de omschrijving van het WO-masterniveau ('Dublin descriptor'). In de tabel is bij elke competentie aangegeven welke Dublin-descriptor of -descriptoren daarop van toepassing zijn.

Tabel: Relatie competenties en Dublin descriptoren

	Kennis en inzicht	Toepassen kennis en inzicht	Oordeelsvorming	Communicatie	Leervaardigheden
Vakdidactisch deskundige					
- Heeft een expliciete visie op vak en plaats in maatschappij	X	X	X	X	
- Heeft inzicht in opbouw curriculum vak, inclusief kerndoelen en eindtermen	X	X			
- Weet hoe leerlingen kennis en begrip binnen vakgebied verwerven	X	X			
- Weet deze visie en inzichten te vertalen naar effectieve lessen	X	X		X	
- Durft te experimenteren		X		X	
Vormgever en begeleider van leerprocessen					
- Is in staat (op grond van doelen en beginsituatie) een systematische planning te maken van leeractiviteiten van leerlingen	X	X			
- Kan verschillende werkvormen adequaat hanteren	X	X			
- Is in staat aan leerlingen het hoe en waarom van een les duidelijk te maken	X	X		X	
- Kan omgaan met verschillen tussen leerlingen	X	X	X	X	
- Evalueert en toetst op een adequate manier de vorderingen van leerlingen	X	X	X	X	
- Zet op een effectieve manier diverse media hierbij in	X	X		X	
Pedagoog					
- Heeft voldoende zelfkennis, zelfwaardering en verantwoordelijkheidsgevoel om jongeren pedagogisch te begeleiden	X	X		X	
- Kan een gezonde relatie met jongeren aangaan in een sfeer van veiligheid en respect	X	X		X	
- Is in staat vanuit pedagogisch perspectief te reflecteren	X	X			X
- Kan stap voor stap een pedagogische visie ontwikkelen en geeft daarmee het pedagogisch –didactisch handelen richting	X	X	X	X	
Manager van de werksfeer					
- Heeft inzicht in communicatieprocessen in de klas	X				
- Beschikt over gedragsrepertoire om die processen te beïnvloeden en te sturen	X	X		X	
- Is in staat om in uiteenlopende omstandigheden een relatie met een groep leerlingen en met individuele leerlingen te onderhouden	X	X	X	X	
- Is in staat om een ordelijke en plezierige werksfeer te realiseren	X	X		X	
Docent in brede context					
- Toont zich ook buiten de klas (in brede context van de school) betrokken bij de school				X	X
- Voert ook in de schoolorganisatie les-, klas- en vakoverstijgende taken uit	X	X		X	
Docent die zelf verantwoordelijkheid neemt voor de eigen groei					
- Neemt initiatieven om het eigen handelen adequaat te analyseren	X	X	X		X
- Betrekt daar verschillende (theoretische) invalshoeken bij	X	X			X
- Past die toe op verschillende schoolsituaties	X	X			X
- Is in staat zich te verbeteren op basis van die analyse in een continu ontwikkelingsproces	X	X	X		X
- Kijkt op een onderzoeksmatige manier naar het beroep en werkveld	X	X	X		X

Deel 2 B – Uitstroomprofiel

Interdisciplinaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL) van de Vereniging Samenwerkende
Nederlandse Universiteiten (VSNU) (ICL 06/105)

ULO¹⁵-uitstroomprofiel (ook: domeinspecifiek referentiekader t.b.v. accreditatie van de ULO's)

Vakinhoudelijk opgeleid op WO-masterniveau en vakdidactisch specialist

Studenten die een ULO verlaten met een eerstegraads bevoegdheid, zijn academisch gevormd. Zij zijn vakinhoudelijk opgeleid op WO-masterniveau en hebben zich daarenboven tijdens hun universitaire lerarenopleiding bekwaamd in het lesgeven in dat vak aan leerlingen in het voortgezet onderwijs. Ze hebben zich gespecialiseerd in de vakdidactiek en verder alle competenties ontwikkeld die behoren bij het beroep van leraar, op een wijze die aansluit bij hun academische vooropleiding en bekwaamheden.

Startbekwaam op de zeven competenties

Studenten die een universitaire lerarenopleiding afsluiten met een eerstegraads bevoegdheid, zijn startbekwaam op microniveau (competentie 1 t/m 4 in het schema hierna¹⁶), dat wil zeggen voldoende toegerust als leraar in hun vak voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs, van brugklas tot en met het eindexamen vwo. Zij beschikken over voldoende vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden om recht te doen aan behoeften van leerlingen en verschillen tussen leerlingen en om zodoende een veilig leerklimaat te creëren. Ze weten hoe jongeren en adolescenten hun vak leren, kunnen de context analyseren waarbinnen dat gebeurt en beschikken over voldoende organisatorische vaardigheden om dat leerproces te doen plaatsvinden. Eerstegraads leraren kunnen op basis van een adequate theoretische kennis op het gebied van communicatie, pedagogiek en onderwijskunde met klassen en met individuele leerlingen communiceren over hun schoolvak, over het leren op school en buiten school, over hun ontwikkeling en eventuele problemen daarin en verder over alles wat de leerlingen als jonge, opgroeiende mensen bezighoudt.

Naast startbekwaam op microniveau zijn studenten die universitaire lerarenopleiding afsluiten met een eerstegraads bevoegdheid, startbekwaam op twee andere terreinen.

Ten eerste hebben zij zich tijdens de opleiding ontwikkeld tot teamspelers, betrokken bij en actief in de schoolorganisatie. Ze zijn zich bewust van het belang van schoolontwikkeling en kunnen daar een rol in spelen. Ze zijn in staat samen te werken met collega's van het eigen vak (binnen en buiten school), maar ook met collega's van andere schoolvakken. Ze leveren in de samenwerking met collega's een professionele bijdrage aan een goed leef-, leer- en werkklimaat binnen school. Ook kennen zij hun verantwoordelijkheid tot samenwerken met de omgeving van de school en van de leerlingen en handelen zij daarnaar (competentie 5 en 6 in het schema hierna).

Ten tweede hebben zij zich tijdens de opleiding ontwikkeld tot bekwame ontwerpers en onderzoekers van onderwijs. Ze reflecteren op basis van actuele kennis op hun eigen onderwijs, het vak, het beroep en de school. Ze zijn in staat om op wetenschappelijk verantwoorde wijze problemen te definiëren en te onderzoeken en om oplossingen te ontwerpen en te evalueren, met gebruikmaking van actuele wetenschappelijke inzichten én moderne media. Ze houden ontwikkelingen op hun vakgebied bij en vertalen deze naar de onderwijspraktijk. Ze nemen dus ook de verantwoordelijkheid voor hun eigen professionele ontwikkeling: zij zijn zich ervan bewust dat 'startbekwaam' betekent dat zij zich op alle terreinen nog verder zullen kunnen en moeten ontwikkelen (competentie 7 in het schema hierna).

Vanuit de hierboven beschreven academische achtergrond en startbekwaamheid zijn eerstegraads bevoegde leraren in staat om in het voortgezet onderwijs de volgende specifieke rollen te vervullen.

¹⁵ ULO = Universitaire LerarenOpleiding.

¹⁶ De hier genoemde en hierna uitgewerkte competenties zijn gebaseerd op de bekwaamheidseisen voor een leraar VHO die zijn opgenomen in de *Wet op de beroepen in het onderwijs (Wet BIO, 2006)*

Een rolmodel voor leerlingen

Eerstegraads leraren inspireren leerlingen tot kennisverwerving door de manier waarop zij onderwijs geven: ze zijn een rolmodel voor leerlingen. Ze maken leerlingen nieuwsgierig naar de inhoud van het schoolvak en naar vakspecifieke probleemstellingen. Ze wekken belangstelling voor vormen van wetenschappelijk denken, al of niet via onderzoek, zoals via practica in bètavakken. Leraren tonen zich vakinhoudelijk zeer deskundig maar niet alwetend, laten twijfel toe en laten leerlingen zien dat oplossingen voor vakproblemen lang niet altijd vaste gegevens zijn, maar dat oplossingen gecreëerd worden en slechts gelden totdat er betere zijn. Eerstegraads leraren zijn vindingrijk in het kiezen en vormgeven van aantrekkelijke leerstof en het ontwerpen van krachtige leeromgevingen. Ze dagen hun leerlingen daarmee uit. Ook laten zij hun leerlingen bijdragen aan de inhoud en vormgeving van het onderwijs: eigen probleemstellingen formuleren, zelf onderzoek uitvoeren, gegevens analyseren, interpreteren en presenteren. Het gebruik van de mogelijkheden van ICT hierbij is voor leraren en leerlingen steeds vanzelfsprekender. Eerstegraads leraren laten hun onderzoekende instelling aan leerlingen zien en putten daarvoor uit de actualiteit van alledag en uit de (gepopulariseerde) wetenschap. In de bovenbouw havo-vwo krijgen leerlingen bij alle schoolvakken relatief omvangrijke, abstracte en complexe taken voorgelegd, die zij in toenemende mate zelfstandig en onderzoeksmatig leren uitvoeren. Eerstegraads leraren kunnen dergelijke taken ontwerpen, begeleiden en evalueren. Ze hebben daarbij oog voor het oproepen, begeleiden en evalueren van verschillende leerprocessen en voor transfer van het geleerde naar nieuwe situaties.

Een onderwijsontwikkelaar met collega's

Het ontwerpen en vormgeven van onderwijs zien eerstegraads leraren als een kwestie van onderzoek, als een proces van analyseren, ontwerpen, uitproberen, beschouwen, bijstellen en opnieuw beginnen. Eerstegraads leraren creëren onderwijs, zij laten het niet bij het uitvoeren van wat anderen bedachten. Zij delen met collega's op school – in de vaksectie, maar ook daarbuiten – hun ervaringen, hun bevindingen en hun expertise. Met collega's vormen deze leraren een op ontwikkeling gericht team, waarin creatief en kritisch, met distantie zowel als betrokkenheid, goed onderwijs wordt bedacht, uitgevoerd en geëvalueerd. Soms gebeurt dit systematisch, soms op goed geluk, maar steeds in overleg. Met collega's wordt zo een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het onderwijs voor het schoolvak, binnen en buiten de school, en aan de didactiekontwikkeling in het algemeen. Deze leraren dragen hun keuzes en hun onderwijs uit, ook buiten de school, en zoeken voortdurend naar ideeën, inspiratie en vernieuwing. Kortom, zij dragen actief bij aan de professie.

De brug naar hoger onderwijs

Eerstegraads leraren vormen voor leerlingen – in havo en vwo direct; in (v)mbo wellicht indirect – de brug naar het hoger beroeps onderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Die brug steunt op vier verschillende pijlers.

De eerste pijler is de vakmethodische pijler: leraren leren leerlingen vakgerichte vraagstukken onderzoeksmatig, kritisch en creatief te benaderen. Kernwoorden zijn hier: analyse, hypothese, bevinding, nuancering, synthese en toepassing. Kortom, eerstegraads leraren wijden leerlingen in in de denkwijzen en ontwikkelingen van de discipline(s) waarmee het schoolvak verwant is.

Een tweede pijler bestaat eruit leerlingen in te leiden in de principes van het schoolvak en hun belangstelling en enthousiasme ervoor te wekken. Eerstegraads leraren onderwijzen leerlingen in de denkkaders van het schoolvak, met het eindexamen als uiteindelijk – maar niet enige – doel. De grondslagen of basisideeën van het vak helpen ook om actuele en historische verschijnselen waar te nemen, te ordenen, aan elkaar te relateren en te interpreteren. De basisprincipes van het vak bieden leerlingen een aantal zoeklichten op de werkelijkheid.

De derde pijler is die van zelfstandigheid. Leraren scheppen situaties waarin leerlingen kunnen leren zelfstandig te leren, inclusief het maken van fouten en het leren vermijden daarvan. Deze zelfstandige leerhouding wordt immers van meet af aan verlangd in het HBO en in nog sterkere mate in het WO.

En ten vierde: leraren stellen leerlingen in staat het vak serieus te betrekken in hun school-, profiel- en studiekeuze. Sommige leerlingen zullen het betreffende schoolvak op de universiteit willen gaan studeren. Eerstegraads leraren hebben dus weloverwogen ideeën over het belang van bepaalde vakonderdelen voor studie en beroep. Zij weten wat een vakstudie van leerlingen vraagt en kunnen leerlingen en hun ouders/verzorgers voorlichten over de beroepsmogelijkheden. Ze zullen daartoe tenminste op hoofdlijnen wetenschappelijke ontwikkelingen binnen het vakgebied bijhouden.

En ook deze rollen vervullen ze op niveau.

Op WO-masterniveau

Eerstegraads bevoegde leraren beschikken over wetenschappelijke competenties, vakoverstijgende competenties en pedagogisch-didactische competenties. Zij zijn in staat professioneel te reflecteren op hun eigen functioneren en op hun omgeving. Zij kunnen op wetenschappelijk verantwoorde wijze problemen definiëren, analyseren en oplossen. Ze hebben een onderzoekende houding en zijn gericht op innovatie. Ze dragen actief bij aan het creëren van nieuwe kennis en aan schoolvak- en onderwijsontwikkeling. Ze nemen bovendien de verantwoordelijkheid voor hun eigen professionele ontwikkeling. Zij zijn vakinhoudelijk opgeleid op WO-masterniveau en hebben tijdens hun universitaire lerarenopleiding geleerd wat het betekent om in de uitoefening van hun beroep op dat niveau te functioneren. Ook wat dit betreft zijn zij na de opleiding startbekwaam en bereid en in staat om zich verder te blijven ontwikkelen.

Dit wil zeggen dat elke instelling die verantwoordelijk is voor universitaire lerarenopleidingen er op eigen wijze en via een eigen programma voor zorgt dat afgestudeerde eerstegraads leraren¹⁷:

- aantoonbaar beschikken over vakinhoudelijke en (vak)didactische kennis, inzichten en ervaringen die het bachelorniveau overtreffen dan wel verdiepen, daar in de onderwijspraktijk kritisch gebruik van maken en dat - al of niet in onderzoeksverband - doen op een onderzoeksmatige manier zodat zij bijdragen aan het creëren van nieuwe kennis over schoolvak- en onderwijsontwikkeling.
- aantoonbaar beschikken over een adequate theoretische kennis op het gebied van communicatie, pedagogiek en onderwijskunde om op wetenschappelijk verantwoorde wijze bij te kunnen dragen aan het definiëren, analyseren en oplossen van problemen in het voortgezet onderwijs.
- in staat zijn kennis, inzichten en probleemoplossende vermogens ook toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden en bredere contexten, om nieuwe kennis te integreren en om met complexe materie en processen om te gaan.
- in staat zijn om oordelen te formuleren, ook op grond van onvolledige of beperkte informatie, om op basis van die oordelen te handelen en om daarbij rekening te houden met sociaal maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die horen bij het vak en het beroep.
- in staat zijn om kennis, motieven, overwegingen en daarop gebaseerde conclusies duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op diverse publieken (leerlingen, collega's, ouders/verzorgers, specialisten/leken, binnen/buiten school).
- beschikken over vaardigheden die hen in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

¹⁷ Gebaseerd op de omschrijving van het WO-masterniveau ("Dublin descriptor") zoals opgenomen in het *Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs* (NVAO, 2003).

Deel 2 C – Competenties

Interpersoonlijke competentie:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn interpersoonlijke verantwoordelijkheid. Hij is zich bewust van zijn eigen houding en gedrag en van de invloed daarvan op de leerlingen. Hij brengt op professionele en planmatige wijze een goede samenwerking met en tussen leerlingen tot stand

Vereisten

Kennis:

1. is op de hoogte van communicatie- en omgangsvormen in de leefwereld van leerlingen,
2. is op de hoogte van theorieën over communicatie, interculturele communicatie en groepsdynamica en kent de implicaties daarvan voor eigen doen en laten.

Kunde:

1. maakt contact met de leerlingen en zorgt ervoor dat zij contact kunnen maken met hem en zich op hun gemak voelen,
2. biedt een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven en helpt de leerlingen daarbij,
3. kan daarbinnen leiden, begeleiden, bemiddelen, stimuleren en confronteren,
4. schept een goed samenwerkingsklimaat.

Pedagogische competentie:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn pedagogische verantwoordelijkheid. Hij brengt op professionele en planmatige wijze voor individuele leerlingen en voor de groepen waarmee hij werkt, een veilige leeromgeving tot stand waarin leerlingen zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en verantwoordelijke personen

Vereisten

Kennis:

1. is vertrouwd met de leefwereld van leerlingen, hun basisbehoeften, hun verwachtingen, met de culturele bepaaldheid daarvan, en weet hoe daarmee om te gaan,
2. is bekend met de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van tieners, jongvolwassenen en volwassenen, met de problemen en belemmeringen die zich daarbij kunnen voordoen en weet hoe die problemen in de praktijk te signaleren en daarmee om te gaan,
3. is bekend met ontwikkelings- en opvoedingstheorieën, is vertrouwd met verschillende opvoedingspraktijken en met de culturele bepaaldheid daarvan en is zich bewust van de consequenties van deze theorieën en praktijken voor het onderwijs en voor eigen doen en laten als leraar,
4. heeft kennis van processen van identiteitsvorming, zingeving en waardeontwikkeling bij tieners, adolescenten en volwassenen, en van de culturele bepaaldheid daarvan en weet hieraan consequenties te verbinden voor eigen handelen.

Kunde:

1. vormt zich een goed beeld van het sociale klimaat in een groep, van het welbevinden van de leerlingen binnen die groep en van de vorderingen die zij maken op het gebied van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid,
2. ontwerpt op basis daarvan, zo nodig samen met collega's, een passende aanpak of benadering om de groep leerlingen te begeleiden naar een veilig en harmonisch leef- en werkklimaat,
3. voert die aanpak of benadering uit,
4. evalueert die aanpak of benadering en stelt deze zo nodig bij,
5. signaleert problemen en belemmeringen in de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van individuele leerlingen,
6. is in staat te bepalen wanneer verwijzing van individuele leerlingen naar andere deskundigen nodig is en weet dan ook adequaat te verwijzen.

Vakinhoudelijke en didactische competentie:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn vakinhoudelijke en didactische verantwoordelijkheid. Hij brengt op professionele en planmatige wijze voor individuele leerlingen en voor de groepen waarmee hij werkt een krachtige leeromgeving tot stand waarin leerlingen zich op een goede manier de leerinhouden van een bepaald vak of vakgebied eigen kunnen maken

Vereisten*Kennis:*

1. heeft een grondige praktische en theoretische kennis en beheersing van de leerinhouden van het schoolvak of vakgebied,
2. kent het belang van die leerinhoud voor het toekomstige beroep of de toekomstige studie en het dagelijkse leven van de leerlingen,
3. heeft een grondige kennis van de wetenschappelijke achtergronden van de leerinhoud van het schoolvak, is vertrouwd met de betreffende wetenschappelijke disciplines en met de methoden van kennisontwikkeling en kennistoepassing daarbinnen,
4. heeft inzicht in historische en internationale ontwikkelingen in de didactiek van het schoolvak of vakgebied,
5. heeft kennis van het onderzoeksmatig ontwerpen van onderwijs, (vak)didactieken en didactische leermiddelen, waaronder informatie- en communicatietechnologie,
6. is bekend met verschillende onderwijs- en leertheorieën en met verschillende onderwijsarrangementen voor het voorbereidend hoger onderwijs en weet die binnen het schoolvak in praktijk te brengen,
7. is bekend met onderwijsarrangementen voor zelfstandig leren, teamleren en onderzoeken in de tweede fase van het voortgezet onderwijs,
8. is vertrouwd met de wijze waarop leerlingen leren (in het algemeen en wat het schoolvak betreft), wat hun leerbehoeften zijn en hoe zij zich ontwikkelen,
9. heeft een praktische kennis van veel voorkomende leerstoornissen en -belemmeringen en weet daar mee om te gaan,
10. heeft kennis van de invloed van taalbeheersing en taalverwerving op het leren en weet daar in de praktijk rekening mee te houden.

Kunde:

1. kiest binnen het schoolvak leerinhouden die voor leerlingen betekenisvol en relevant zijn en die passen in de logica van de vakopbouw,
2. vormt zich een goed beeld van de mate waarin de leerlingen de leerinhoud van het schoolvak beheersen en van de manier waarop ze hun werk aanpakken,
3. ontwerpt op basis daarvan gevarieerde leeractiviteiten die voor de leerlingen uitvoerbaar zijn, waaruit zij eventueel kunnen kiezen en die hen aanzetten tot zelfwerkzaamheid,
4. voert die leeractiviteiten samen met leerlingen uit,
5. evalueert de effecten van die leeractiviteiten en stelt ze zo nodig bij, voor de hele groep maar ook voor individuele leerlingen,
6. signaleert leerproblemen en -belemmeringen en stelt, eventueel samen met collega's, een passend plan van aanpak of benadering op.

Organisatorische competentie:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn organisatorische verantwoordelijkheid. Hij brengt op professionele en planmatige wijze in zijn groepen en zijn andere contacten met leerlingen een goed leef- en werkklimaat tot stand dat overzichtelijk, ordelijk en taakgericht is en in alle opzichten helder voor hemzelf, zijn collega's en in het bijzonder de leerlingen

Vereisten*Kennis:*

1. is bekend met die aspecten van groeps- of klassenmanagement die voor de eigen vorm van onderwijs relevant zijn,
2. is bekend met de organisatorische aspecten van verschillende soorten leeromgevingen in de school.

Kunde:

1. hanteert op een consequente manier concrete, functionele en door de leerlingen gedragen procedures en afspraken,
2. biedt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen aan die leerdoelen en leeractiviteiten ondersteunen,
3. houdt voor het onderwijs een planning aan die bij de leerlingen bekend is en waar zij hun eigen planning op kunnen afstemmen, en gaat adequaat om met tijd..

Competentie in het samenwerken met collega's:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn verantwoordelijkheid in het samenwerken met collega's. Hij levert een professionele bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat in zijn school, aan goede werkverhoudingen en een goede schoolorganisatie

Vereisten

Kennis:

1. is op praktisch niveau bekend met methodieken voor samenwerking en intervisie,
2. is op praktisch niveau op de hoogte van leerlingvolgsystemen en manieren om het eigen werk toegankelijk te administreren,
3. heeft enige kennis van organisatie- en bestuursvormen voor scholen in het voorbereidend hoger onderwijs,
4. is op de hoogte van modellen voor kwaliteitszorg en methodieken voor onderwijsverbetering en schoolontwikkeling.

Kunde:

1. deelt informatie die voor de voortgang van het werk van belang is met collega's en maakt gebruik van de informatie van collega's,
2. levert een constructieve bijdrage aan verschillende vormen van overleg en samenwerken op school,
3. wisselt werk uit en ontwikkelt nieuw werk met collega's,
4. geeft en ontvangt collegiale consultatie en intervisie,
5. werkt met collega's samen aan de ontwikkeling en verbetering van de school.

Competentie in het samenwerken met de omgeving:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn verantwoordelijkheid in het samenwerken met de omgeving van de school. Hij werkt goed samen met instellingen of bedrijven die betrokken zijn bij het opleiden van de leerlingen. En hij werkt ook goed samen met mensen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg voor de leerlingen en bij de school

Vereisten

Kennis:

1. is bekend met de leefwereld van ouders of verzorgers en weet hoe daar rekening mee te houden in eigen doen en laten als leraar,
2. is op de hoogte van de professionele infrastructuur waarvan de school onderdeel is,
3. is bekend met de regelgeving en samenwerkingsprocedures tussen de school en instellingen of bedrijven waarmee wordt samengewerkt,
4. weet ervoor te zorgen dat het binnen- en buitenschoolse leren en de interne en externe begeleiding van leerlingen goed op elkaar zijn afgestemd.

Kunde:

1. geeft op professionele manier informatie over de leerlingen aan ouders en andere belanghebbenden en maakt gebruik van de informatie die zij geven,
2. zorgt in overleg met de leerling en andere betrokkenen voor afstemming tussen het leren in en buiten de school en voor duidelijkheid over ieders verantwoordelijkheid en bijdrage hierin,
3. neemt op een constructieve manier deel aan verschillende vormen van overleg met mensen en instellingen buiten de school,
4. verantwoordt eigen professionele opvattingen en werkwijze met betrekking tot een leerling aan ouders en andere belanghebbenden en past in gezamenlijk overleg zo nodig het eigen werk met die leerling aan.

Competentie in reflectie en onderzoek ten dienste van de eigen professionele ontwikkeling en de ontwikkeling van het schoolvak, het beroep en de school:

De eerstegraads leraar onderschrijft zijn verantwoordelijkheid voor de eigen professionele ontwikkeling. Hij analyseert en expliciteert met distantie en onderzoeksmatige deskundigheid zijn opvattingen over het leraarschap, zijn eigen beroepspraktijk en die van anderen. Hij ontwerpt en evalueert op wetenschappelijk verantwoorde wijze mogelijke oplossingen voor problemen in schoolvak, beroep en school. Hij draagt aldus bij aan het creëren van nieuwe kennis en nieuwe onderwijspraktijken

Vereisten

Kennis:

1. is op de hoogte van actuele ontwikkelingen in de maatschappij, toeleverende en vervolgopleidingen en het bedrijfsleven die relevant zijn voor het eigen (vak)onderwijs en voor de school,
2. is op de hoogte van de onderwijspraktijk in andere scholen voor voorbereidend hoger onderwijs en van actuele ontwikkelingen op het gebied van inhouden, werkwijzen en organisatievormen in het voorbereidend hoger onderwijs,
3. is op de hoogte van actuele ontwikkelingen op het gebied van de pedagogiek en de didactiek die relevant zijn voor het eigen (vak)onderwijs,
4. heeft voldoende gedragspsychologische kennis om het eigen gedrag en dat van anderen te begrijpen en te analyseren.

Kunde:

1. geeft vorm aan de ontwikkeling van de eigen bekwaamheid, op basis van een goede analyse van de eigen competenties,
2. stemt de ontwikkeling van die bekwaamheid af op het beleid van de school, de ontwikkeling en afspraken binnen het team en de ontwikkeling van het schoolvak,
3. maakt bij die ontwikkeling gebruik van informatie van leerlingen en collega's, in school en bedrijf, vaktijdschriften en vakverenigingen,
4. vraagt hierbij desgewenst collegiale hulp in de vorm van bijvoorbeeld intervisie en supervisie.

Deel 2 D – Eindtermen initiële universitaire lerarenopleiding

Eindtermen initiële universitaire lerarenopleiding, aangepast aan 'Startbekwaamheden leraar secundair onderwijs' (OC&W 1999)

Startbekwaamheidsprofiel eerstegraads docent vo

Vak/didactische bekwaamheden

Als discipline

1. grondige kennis hebben van het vakgebied en van de principes, denk- en werkwijze van het vakgebied, met name voor die onderdelen die deel uitmaken van het schoolvak
2. onderzoek op het gebied van de vakdiscipline kunnen uitvoeren
3. praktische vakvaardigheden kunnen uitvoeren (muziek kunnen spelen, goed Engels kunnen spreken)

Als schoolvak

1. inzicht hebben in de meest relevante vakdidactische principes en werkwijzen en lesmateriaal kunnen analyseren op de achterliggende vakdidactische inzichten
2. beschikken over een repertoire aan vakdidactische vaardigheden en deze flexibel en afgestemd op uiteenlopende leerlinggroepen, leeromgevingen en het beschikbare lesmateriaal kunnen inzetten
3. kennis hebben van enkele experimenten op het gebied van de vernieuwing van vakinhoud of vakdidactiek en in staat zijn tot het trekken van praktische consequenties voor het handelen in de klas

A. In maatschappelijke context

1. nieuwe ontwikkelingen binnen het vakgebied kunnen volgen en daarop adequaat kunnen reageren
2. het vak kunnen plaatsen in een internationale, historische, sociaal-culturele, sociaal-economische en filosofische context
3. relaties tussen het schoolvak, de wetenschappelijke discipline en "common sense" kunnen leggen
4. met kennis van gangbare, verschillende benaderingen van het vak een expliciete visie kunnen formuleren op het schoolvak en op de plaats ervan in de maatschappij (aansluiting op vakinhoudelijke en technologische ontwikkelingen, bijdrage aan een duurzame ontwikkeling van de maatschappij)
5. vanuit het vakgebied relaties kunnen leggen naar de studie en het latere beroep van leerlingen
6. kennis hebben van de Nederlandse educatieve structuur, in het bijzonder de doelstellingen (met name betreffende het eigen vak) van voorgaand onderwijs van leerlingen (basisonderwijs) en de eisen van vervolgonderwijs (hbo/wo)
7. kennis hebben van de opbouw van het voorgeschreven curriculum voor het vak (inclusief kerndoelen basisvorming, doorstroomprofielen, eindtermen en afsluitingseisen)
8. vanuit kennis van het totale curriculum van het VO relaties kunnen leggen met andere schoolvakken, in het bijzonder die welke deel uitmaken van het profiel waarin het eigen vak is opgenomen, en met andere leergebieden en disciplines

In relatie tot ontwikkeling van leerlingen

1. inzicht hebben in de wijze waarop leerlingen vakbegrippen verwerven
2. in staat zijn om het vak te laten bijdragen aan de ontwikkeling van leerlingen

Ontwerpen

Doelen formuleren

1. doelen van adequate moeilijkheidsgraad kunnen vaststellen (op lange en korte termijn) en kunnen plaatsen binnen het totale onderwijsprogramma

Beginsituatie peilen

1. kennis, vaardigheden en houding m.b.t. het schoolvak kunnen onderzoeken bij leerlingen
2. verschillen tussen leerlingen (m.b.t. bijvoorbeeld leerstijlen, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling) kunnen herkennen

B. Plannen van leeractiviteiten

1. op grond van doelen voor onderwijs (van docent en leerlingen), beginsituatie, ontwikkelingsstadium van leerlingen, leerplannen en jaarprogramma een plan kunnen maken voor een les en een lessenreeks en daarbij leerinhouden kunnen selecteren en leeromgevingen kunnen creëren
2. in staat zijn een voor leerlingen herkenbare structuur en samenhang in het schoolvak aan te brengen
3. creatief een variëteit aan leeractiviteiten en materiaal kunnen ontwerpen die efficiënt en effectief zijn voor het bereiken van de beoogde onderwijsdoelstellingen (ook met inachtneming van de bestaande theorieën over leren en het pluralistische karakter van de maatschappij)
4. bij het ontwerpen van onderwijs ICT kunnen inplannen (als hulpmiddel voor de docent en als leermiddel voor leerlingen), vanuit een visie op en kennis over het gebruik van ICT in het onderwijs
5. bij het ontwerpen van onderwijs rekening houden met de multiculturele context en verschillen in normen en waarden

Uitvoeren

Doelen communiceren

1. aan leerlingen duidelijk kunnen maken hoe het vak in een breder verband geplaatst kan worden (ten opzichte van wetenschappelijke discipline en common sense, bewust kunnen maken van ethische consequenties die kennis van het vak voor hen en voor de maatschappij heeft)
2. doelen en verwachtingen aan de klas kunnen communiceren

Werkvormen

1. verschillende leeromgevingen, werkvormen en groeperingsvormen kunnen gebruiken, met name activerende en op zelfstandig samenwerken gerichte werkvormen
2. verschillende media adequaat kunnen hanteren (inclusief ICT)
3. leerlingen kunnen begeleiden bij onderzoek

Classroommanagement

1. planningen aan kunnen passen aan actuele omstandigheden
2. een klas kunnen organiseren als werkeenheden
3. verschillen tussen leerlingen adequaat kunnen hanteren (m.b.t. bijvoorbeeld leerstijlen, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling)

Evalueren van leerlingen

Plaatsen in context

1. functies van evaluatie in het onderwijs en de maatschappij en het belang van evaluatie voor systematische kwaliteitszorg in de school kennen
2. examenregelingen kennen en naar leerlingen kunnen communiceren
3. verschillende toetsvormen en beoordelingsmodellen kennen

Uitvoeren

1. summatieve toetsen kunnen maken die aansluiten bij de te behalen doelstellingen
2. efficiënte, betrouwbare en valide formatieve toetsen kunnen maken (inclusief antwoord-model) en die kunnen gebruiken voor het optimaliseren van leerresultaten
3. tijdens de onderwijsleersituatie kunnen controleren of de leerlingen de inhoud begrepen hebben
4. leerlingen kunnen stimuleren tot reflectie op hun leerproces en samen met hen een procesevaluatie kunnen uitvoeren.

Communiceren van resultaten

1. fouten die leerlingen in toetsen maken kunnen analyseren
2. feedback en mediële hulp te kunnen geven aan leerlingen
3. op basis van toetsgegevens valide en betrouwbare uitspraken over kennis en vaardigheden van leerlingen kunnen doen
4. op basis van toetsresultaten van leerlingen met ouders en collega's over vorderingen van de leerlingen kunnen praten
5. leerlingvorderingen kunnen registreren en administreren in een geautomatiseerd registratiesysteem, dan wel laten uitvoeren.

Pedagogische bekwaamheden

Visie

1. de verbanden tussen onderwijs en opvoeding kunnen benoemen in onderwijs- en begeleidingssituaties
2. de eigen pedagogische visie (in ontwikkeling) kunnen expliciteren en relateren aan belangrijke stromingen in de pedagogiek, deze visie kunnen vertalen naar pedagogisch handelen
3. de eigen pedagogische visie kunnen vergelijken met het pedagogisch concept van de school waar men lesgeeft

Handelen in de klas

1. normen en waarden, (rol)patronen en vooroordelen in onderwijs- en begeleidingssituaties kunnen expliciteren en ter discussie kunnen stellen
2. grenzen aan de eigen pedagogische verantwoordelijkheden en mogelijkheden kunnen stellen
3. actief kunnen werken aan een klimaat waarin leerlingen zich veilig en gerespecteerd voelen, onder andere door blijk te geven van positieve verwachtingen ten opzichte van leerlingen
4. actief kunnen werken aan de ontwikkeling van het wederzijdse respect en de afstemming van het schoolmilieu en het thuismilieu
5. inter-etnische relaties met zowel leerlingen als hun ouders/verzorgenden kunnen hanteren

Leerlingbegeleiding

1. kunnen doorverwijzen, met name naar de eerstelijnsbegeleiding binnen de school
2. belangstelling voor en inzicht in de persoonlijke ontwikkeling, ervaring en attributies van de verschillende leerlingen kunnen tonen en leerlingen op basis daarvan weten te begeleiden en stimuleren
3. studiebegeleiding, psychosociale begeleiding en keuzebegeleiding (voor zover op de weg van de vakdocent liggend) kunnen integreren
4. zowel in preventieve als curatieve zin leerlingen met (potentiële) problemen pedagogisch-didactisch kunnen begeleiden binnen de grenzen van de taakstelling en de deskundigheid van het (vak)docentschap
5. inzicht hebben in de taken en eisen die bij het mentoraat behoren

Communicatieve bekwaamheden

1. het zichtbaar leuk vinden om met leerlingen en het schoolvak om te gaan
2. in staat zijn om in uiteenlopende omstandigheden een goede relatie met leerlingen te onderhouden
3. leerlingen tijdig en aangepast kunnen corrigeren met een breed repertoire aan maatregelen (op grond van een gedragscode)
4. groepsdynamische processen kunnen hanteren
5. flexibel kunnen hanteren van verschillende communicatieve uitingen (bijv. structurerend, controlerend, confronterend, kritisch, enthousiasmerend, leidend, normerend, begrijpend, belangstellend)
6. verschillende typen gesprek kunnen herkennen en voeren (bijv. slecht-nieuws, discipline, hulp, onderhandeling)
7. zich kunnen inleven in meningen, normen, waarden en visies van anderen en daarover kunnen communiceren
8. adequaat feedback kunnen geven en vragen
9. helder en assertief standpunten kunnen verwoorden
10. kunnen relativeren en ontspannen
11. kunnen samenwerken
12. kunnen aanpassen bij de cultuur op school en in de sectie
13. bekend zijn met de groepsdynamische processen in een professionele arbeidsorganisatie en actieve betrokkenheid kunnen tonen bij wat er op school gebeurt buiten de lessen (activiteiten leraren/leerlingen, omgang met collega's, e.d.)
14. vergadertechnieken kunnen hanteren

Relectieve en onderzoeksbekwaamheden

Onderzoek

1. een onderzoeksmatige houding t.o.v. de beroepspraktijk hebben
2. theorie kunnen integreren met de praktijk van het lesgeven
3. vakliteratuur (zowel schoolvak, (vak)didactiek als onderwijskunde en onderwijsonderzoek) kunnen begrijpen en interpreteren
4. met behulp van onderzoeksmethoden een onderwijsprobleem kunnen aanpakken
5. gebruik kunnen maken van externe deskundigen
6. gegevens over de kwaliteit van het verzorgde onderwijs en het eigen functioneren kunnen verzamelen, in het bijzonder feedback van leerlingen en collega's
7. uit evaluatiegegevens consequenties kunnen trekken voor het gegeven onderwijs

Reflectie

1. eigen handelen kunnen beschrijven bij het geven van onderwijs in de sectoren van het VO
2. eigen ondervindingen vanuit verschillende perspectieven (interpersoonlijk, leerpsychologisch, pedagogisch, maatschappelijk, emancipatorisch, ethisch, etc) kunnen analyseren met inachtneming van de context, het docentperspectief en het leerlingperspectief
3. op basis van analyse van ondervindingen en het eigen handelen daarin alternatieven voor gedrag kunnen formuleren
4. voornemens voor gedragsalternatieven in de onderwijspraktijk kunnen realiseren

Doorgroeien

1. in opleidings-, begeleidingssituaties begeleidbaar zijn (d.w.z. coöperatief, open, zelfstandig, creatief zijn en afspraken nakomen)
2. zich ontwikkelen (bijvoorbeeld door cursussen te willen volgen, feedback en advies aan anderen te vragen, mogelijkheden te onderzoeken die andere personen of instanties kunnen bieden voor het geven van goed onderwijs aan zijn leerlingen en deel te nemen aan bijeenkomsten van beginnende leraren)
3. groei kunnen laten zien in bekwaamheden
4. om kunnen gaan met onzekerheid (problemen kunnen zien als nieuwe mogelijkheden)
5. open staan voor vernieuwing en verbetering en in staat zijn vernieuwingen te introduceren
6. kunnen participeren in intervisietrajecten

Organisatorische bekwaamheden

Management van de eigen onderwijstaak

1. eigen werkzaamheden kunnen organiseren en tijd kunnen managen overeenkomstig de afspraken binnen de school
2. de inrichting van het klaslokaal, de efficiënte en veilige inzet, gebruik en beheer van onderwijsmateriaal kunnen organiseren
3. vanuit kennis over de school als (arbeids)organisatie de eigen positie kunnen bepalen rond arbeidsvoorwaarden, medezeggenschap, personeelsbeleid, rechten en plichten

Schoolbeleid ontwikkelen en uitvoeren

1. constructief kunnen participeren in formulering en uitvoering van schoolbeleid
2. op schoolniveau les-, klas- en vakoverstijgende taken kunnen uitvoeren, evalueren en coördineren
3. hoofdlijnen ARBO-wet kennen en, voor zover relevant, op onderdelen ARBO zorg kunnen verlenen

BIJLAGE

Bijlage 1. Opbouw van de programma's (art. 3.6)

Alle programma's hebben een omvang van 120 stp.

De programma's kennen een vakinhoudelijk deel van 60 studiepunten en een vakdidactisch deel van 60 studiepunten.

Het onderdeel masterthesis/afstudeerproject heeft een omvang van (minimaal) 22,5 stp, is verdeeld over het vakinhoudelijk en het vakdidactisch deel en vormt een combinatie van vakinhoud en vakdidactiek, waarin de resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd.

Communicatie vormt een aantoonbaar onderdeel van in totaal 7,5 stp in de te onderscheiden onderdelen van de opleiding.

A - Het vakinhoudelijk deel, het eerste jaar van het programma van de opleiding met een omvang van 60 stp, omvat de volgende onderdelen.

programma a. Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie:

<i>Onderdeel:</i>	<i>Studielast:</i>
De student kiest één van de volgende drie mogelijkheden ¹⁸ : <ul style="list-style-type: none">• vier cursussen: historiografie (7,5 stp) en kunsttheorie (7,5 stp) en theorie van de monumentenzorg (7,5 stp) en colloquium (7,5 stp) en een werkgroep (15 stp) of• twee cursussen (2 x 7,5 stp) en twee werkgroepen (2 x 15 stp) of• twee cursussen (2 x 7,5 stp), een werkgroep (15 stp), een stage (15 stp)	45 stp
Vakinhoudelijk deel van de masterthesis	15 stp

Gekozen wordt uit:

<i>Onderdeel:</i>	<i>Studielast:</i>
Stage master architectuur	15 stp
Stage master beeldende kunst tot 1850	15 stp
Stage master moderne en hedendaagse kunst	15 stp
Historiografie en methoden van de kunstgeschiedenis	7,5 stp
Wergroep architectuurgeschiedenis en monumentenzorg	15 stp
Wergroep moderne en hedendaagse kunst	15 stp
Wergroep beeldende kunst tot 1850	15 stp
Actualiteit Monumentenzorg	7,5 stp
Actualiteit Beeldende kunst	7,5 stp
Actualiteit Moderne kunst	7,5 stp

programma b. Muziekwetenschap: educatie en communicatie:

<i>Onderdeel:</i>	<i>Studielast:</i>
Current Musicology	7,5 stp
Ida y vuelta	7,5 stp
Digital Music Cultures	7,5 stp
Singing of Heaven and Earth	7,5 stp
Music and the Moving Image	7,5 stp
Onderzoeksstage Muziekwetenschap	7,5 stp
Vakinhoudelijk deel van de masterthesis	15 stp

¹⁸ Aangezien in het werkveld het accent ligt op de moderne kunst wordt de studenten aangeraden minimaal 15 stp van het vakinhoudelijk deel te wijden aan de Moderne tijd.

B - Het vakdidactisch deel, het tweede jaar van het programma van de opleiding met een omvang van 60 stp, omvat de volgende onderdelen.

<i>Onderdeel:</i>	<i>Studielast:</i>
Algemene Didactiek Start	4 stp
Algemene Didactiek 1	5 stp
Algemene Didactiek 2	5 stp
Theoretische Verdieping	4 stp
Praktijkgericht Onderzoek 1	5 stp
Masterstage 1	9 stp
Masterstage 2	8 stp
Vakdidactiek 1	4 stp
Vakdidactiek 2	4,5 stp
Praktijkgericht Onderzoek 2	2,5 stp
V-stage 1	4 stp
V-stage 2	5 stp

Bijlage 2. variant Utrecht Teacher Education Academy (U-TEAch) (art. 3.7)

Doel

Binnen elk van de programma's bestaat de mogelijkheid in het tweede jaar de variant U-TEAch te volgen. U-TEAch is een variant voor excellente studenten, die door het Centrum voor Onderwijs en Leren verzorgd wordt in samenwerking met het Europees Platform en de diverse faculteiten van Universiteit Utrecht. De laatste 10 jaar is het aantal middelbare scholen in Nederland dat Engelstalig onderwijs aanbiedt sterk aan het groeien. De variant specificeert voor lesgeven in het tweetalig onderwijs in Nederland en het internationale onderwijs. Hiervoor wordt het U-TEAch certificaat uitgegeven. De student behaalt zijn reguliere Nederlandse eerstegraads onderwijsbevoegdheid.

Selectie

1. Voor de variant U-TEAch gelden als toelatingseisen:
 - een internationale oriëntatie;
 - een hoge motivatie;
 - uitstekende beheersing van het Engels. Dit wordt vastgesteld door middel van een test tijdens de selectieprocedure. Het vereiste niveau is CEFR-niveau B2+/C1;
 - de oriëntatiecursus moet met bij voorkeur met het eindcijfer 8 zijn afgerond, of de kandidaat moet aantonen te beschikken over voldoende educatieve ervaring.
2. Er wordt een maximum aantal studenten per jaar toegelaten tot de U-TEAch variant ¹⁹. Het streven is jaarlijks rond de 20 studenten aan te nemen. Dit aantal wordt jaarlijks bepaald door het bestuur van het Centrum voor Onderwijs en Leren.
3. De U-TEAch selectiecommissie bepaalt de geschiktheid van de kandidaat op basis van de hierboven onder 1. vermelde criteria. Definitieve toelating geschiedt op basis van deze criteria, spreiding over de cursussen en beschikbare stageplaatsen in het buitenland.

Programma

De variant U-TEAch start eenmaal per jaar, in het najaar. Deze programmavariant wordt in het tweede collegejaar aangeboden. De student volgt bijeenkomsten bij het Centrum van Onderwijs en Leren en loopt twee stages, waarvan een in het buitenland. Naast het reguliere programma volgt de student de geïntegreerde modules "Content and Language Integrated Learning" en "International Crosscultural Education".

Het programma omvat de volgende onderdelen met een totale omvang van 60 stp.

<i>Onderdeel:</i>	<i>Studielast:</i>
Algemene Didactiek Start	2 stp
Algemene Didactiek 1	3,5 stp
Algemene Didactiek 2	3,5 stp
Theoretische Verdieping	4 stp
Praktijkgericht Onderzoek 1	5 stp
Content and Language Integrated Learning	2,5 stp
International Crosscultural education	2,5 stp
Masterstage 1	9 stp
Masterstage 2	8 stp
Vakdidactiek 1	4 stp
Vakdidactiek 2	4,5 stp
Praktijkgericht Onderzoek 2	2,5 stp
V-stage 1	4 stp
V-stage 2	5 stp

¹⁹ voor programma b. Muziekwetenschap: educatie en communicatie zijn de toelatingmogelijkheden tot de variant U-TEAch beperkt.

Bijlage 3. EVC procedures (art. 5.12)

Overeenkomst m.b.t. principes voor het omgaan met eerder verworven competenties ²⁰ (EVC's)

Interdisciplinaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL) van de Vereniging Samenwerkende
Nederlandse Universiteiten (VSNU) (ICL 06/097)

1. Alle ULO's ²¹ bieden de volgende groepsgewijze maatwerktrajecten aan voor kandidaten die reeds beschikken over een eerste- dan wel tweedegraads onderwijsbevoegdheid:
 - a. voor tweedegraads bevoegde docenten met een WO-master ²² in het schoolvak: een ULO-traject van 30 stp;
 - b. voor tweedegraads bevoegde docenten zonder WO-master in het schoolvak ²³: eerst behalen van een WO-master in het schoolvak en daarna volgen van een ULO-traject van 30 stp (zie a);
 - c. voor eerstegraads bevoegde docenten die een tweede bevoegdheid willen behalen: na vaststelling van voldoende vakinhoudelijk niveau ²⁴ een ULO-traject van maximaal 30 stp ²⁵.
2. Elke ULO heeft een specifiek toelatingstraject voor zij-instromers in beroep, conform de vereisten in de Wet op de beroepen in het onderwijs (Wet BIO, 2006) ²⁶.
3. De ULO's bieden daarnaast voor kandidaten zonder onderwijsbevoegdheid en met een doctoraal- of WO-masterdiploma in het schoolvak die aantoonbaar beschikken over ervaring als docent in het voortgezet onderwijs dan wel andere relevante werkervaring, individuele maatwerktrajecten op basis van EVC's.
4. ULO's stellen individuele EVC's vast via een intake-assessment.
5. Een intake-assessment bestaat tenminste uit:
 - a. het inleveren van een portfolio waarin minimaal zijn opgenomen een curriculum vitae én een eigen profiel in relatie tot het landelijk vastgestelde eerstegraads uitstroomprofiel,
 - b. het voeren van een intakegesprek met een vakbekwame assessor.
6. De toelatingscommissie weegt de uitkomsten van het intake-assessment in relatie tot het landelijk vastgesteld eerstegraads uitstroomprofiel en stelt de EVC's vast. Het EVC-besluit is geformuleerd in termen die aansluiten bij het uitstroomprofiel en wordt schriftelijk aan de kandidaat meegedeeld.
7. De kandidaat kan met het EVC-besluit terecht bij elke ULO. De ULO's accepteren elkaars EVC-besluiten.
8. De examencommissie van de ULO waar de kandidaat zich aanmeldt, stelt het te volgen traject vast. Het EVC-besluit van de/een toelatingscommissie én het trajectbesluit van de examencommissie worden opgenomen in het dossier van de student bij de ULO waar hij of zij zich inschrijft.
9. De EVC-procedure (punt 3 t/m 8 van deze overeenkomst) wordt uiterlijk afgerond binnen zes weken na aanvang van de opleiding.
10. ULO's hebben hun curriculum zo ingericht dat (versnelde) maatwerktrajecten op basis van EVC-besluiten mogelijk zijn.
11. De ULO's vervangen met ingang van het studiejaar 2007-2008 hun vrijstellingsregeling door een EVC-regeling waarin bovenstaande principes zijn opgenomen. De EVC-regeling maakt - al of niet via verwijzing - deel uit van het Onderwijs- en Examenreglement (OER) van elke ULO.

²⁰ Deze EVC-overeenkomst betreft de beroepscompetenties van een eerstegraads leraar (zie de Wet op de beroepen in het onderwijs, Wet BIO, 2006).

²¹ ULO = Universitaire Leraren Opleiding

²² In deze overeenkomst staat een doctoraaldiploma in het schoolvak gelijk aan een WO-master in het schoolvak.

²³ Deze kandidaten worden bij voorkeur doorverwezen naar bestaande LAV1-opleidingen.

²⁴ Met 'na vaststelling van voldoende vakinhoudelijk niveau' wordt verwezen naar toetsing op basis van de landelijke *ICL-Regeling Vakinhoudelijke Eindtermen* (eind 2007 komt de herziene *ICL-Regeling vakinhoudelijk masterniveau eerstegraads leraren* beschikbaar) door de ULO in samenwerking met de faculteiten van de betreffende instelling.

²⁵ Via de procedure vanaf punt 3 van deze regeling kan blijken dat zij voor het behalen van een tweede bevoegdheid in de beroepscomponent van die opleiding minder nodig hebben dan het maximale traject van 30 ec.

²⁶ De regels m.b.t. zij-instroom in het beroep zijn definitief vastgelegd in de Wet BIO. De voormalige interim-wet Zij-instroom (2000) is dientengevolge per 1 augustus 2006 ingetrokken.

12. Bij het verder ontwikkelen van hun EVC-beleid hanteren de ULO's de kwaliteitscode EVC (Kenniscentrum EVC, eerste versie, november 2005) als richtsnoer.
13. Aan deze overeenkomst is een stroomschema toegevoegd dat de ULO's gebruiken om bij aanmelding vast te stellen welke kandidaten voor de EVC-procedure in aanmerking komen.
14. Via de ICL-werkgroep 'Competentiegericht opleiden' monitoren de ULO's gedurende tenminste een jaar ervaringen met de implementatie van deze overeenkomst. De genoemde werkgroep brengt verslag en advies uit aan de ICL.

Bijlage 4. Overgangsregelingen.

Curriculum.

Voor de studenten die ingestroomd zijn in een eerder curriculum geldt, tenzij zij overstappen naar het nieuwe curriculum, het 'oude' curriculum met de volgende overgangsregelingen.

Programma a. Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie

Indien niet behaald:	Dan in 2012-2013 afronden:
Theorie van de monumentenzorg (7,5 stp)	Architectuur en monument (7,5 stp) ²⁷
Kunst, kleding en mode (werkgroep beeldende kunst tot 1850) (7,5 stp)	Werkgroep beeldende kunst tot 1850 (7,5 stp) ²⁸

Programma b. Muziekwetenschap: educatie en communicatie

Indien in 2011-2012 niet behaald:	Dan in 2012-2013 afronden:
Muziekjournalistiek (7,5 stp)	Ida y vuelta (7,5 stp) of Current Musiology (7,5 stp) ²⁹
Repertoire en programmering (7,5 stp)	Ida y vuelta (7,5 stp) of Current Musiology (7,5 stp) ³⁰
Seminar Music Post 1800 (7,5 stp)	Ida y vuelta (7,5 stp)
Seminar Music Before 1800 (7,5 stp)	Singing of Heaven and Earth (7,5 stp)

Cum laude.

In afwijking van het in art. 6.2 bepaalde, geldt voor studenten die voor 1 september 2012 voor de opleiding waren ingeschreven tot en met het studiejaar 2013-2014, dat het *judicium cum laude* wordt toegekend indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voorwaarden die gelden voor het eerste jaar van de opleiding:

- o voor de onderdelen van het programma is gemiddeld ten minste het cijfer 8,0 behaald
- o het cijfer voor het afstudeerproject is 8,5 of hoger;
- o resultaten die niet met een cijfer zijn gehonoreerd worden niet in de berekening van het *judicium* meegenomen
- o de examencommissie kan, al dan niet op voorstel van een docent, in individuele gevallen van deze regeling afwijken in het voordeel van de student.

Voorwaarde die geldt voor het tweede jaar van de opleiding:

- o de student wordt voorgedragen door een opleider van het Centrum voor Onderwijs en Leren. De examencommissie besluit, gehoord hebben alle betrokken opleiders van het Centrum voor Onderwijs en Leren en van de School, of de voordracht wordt overgenomen.

Voorwaarden die gelden voor zowel het eerste als het tweede jaar van de opleiding:

- o voor maximaal 15 stp zijn niet-meetellende vrijstellingen verkregen
- o er is geen beslissing van de examencommissie (als bedoeld in art. 5.14, lid 4 onder b) inhoudend dat de student vanwege vastgestelde fraude/plagiaat niet in aanmerking komt voor het *judicium cum laude*.

²⁷ De inhoud van beide cursussen is identiek, studenten mogen niet beide cursussen volgen.

²⁸ De inhoud van beide cursussen is identiek, studenten mogen niet beide cursussen volgen.

²⁹ De inhoud van de cursussen Seminar Music Post 1800 en Ida y vuelta is identiek. Als de eerste cursus is gevolgd, dan moet de cursus Current Musicology worden gevolgd.

³⁰ De inhoud van de cursussen Seminar Music Post 1800 en Ida y vuelta is identiek. Als de eerste cursus is gevolgd, dan moet de cursus Current Musicology worden gevolgd.

